

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

VII. ÅRG.

STOCKHOLM, 15 MARS 1918

Nr 6.

De svenska kvinnornas undran.

Åter stå Sveriges kvinnor undrande och spörjande. Går det, eller går det icke? Och de summera i sitt sinne vad som talar för en lycklig utgång och finna därvid, att de även utan att vara alltför sangviniska i år kunna hoppas att få sin rösträttsfråga i hamn. Den stödes ju för det första av en kungl. proposition, den har en övervägande majoritet i Andra kammaren, och det förefaller som om den andra sidan finnge förete bra starka sakskaäl för att väga sig på att ännu en gång störta den. Vidare kunna vi ha anledning att tro, att vår fråga i år skall debatteras i den lugna saktighetens anda och icke i det lidelsefulla partihatets. Ty inom alla partier finnas numera, enligt vad som framgick av förra årets Första kammardebatt, riksdagsmän, som äro ense om principens berättigande, och den har alltså egenligen upphört att vara vad den aldrig bort vara, en partifråga. Naturligtvis finnas i högerns led fortfarande principiella motståndare, och ingen begär att de skola rösta mot sin övertygelse. Men lika litet borde det kunna begäras av dem, som uppgivit sitt principiella motstånd eller aldrig hyst något sådant, att de skola i en fråga som denna tvingas in under en partiparoll, som de finna sakligt oriktig.

Inflytandet av det som sker ute i världen bör väl också spela någon roll. Idéer och andliga strömningar utifrån ha lättare att söka sig en väg till oss än brödfödan, de komma trots minor och tyska undervattensbåtar. Danmarks, Englands, Förenta staternas och Hollands exempel tala ett manande språk, och vi hoppas att de rösträttsvindar, som nu blåsa över världen, även måtte tränga in i vår Första kammare, skingra ytterligare en del fördomsfullhet och själviskhet och giva de räddhågade och försiktiga litet mera kurage. Om Englands lorder och pärer vågat giva de engelska kvinnorna medinflytande på det engelska världsväldets framtida öden, så borde det icke förefalla så riskabelt att låta de svenska kvinnorna få vara med att bestämma över svenskt samhällsskick, vilket dock är betydligt enklare.

Om riksdagsdebatten i år blir föga givande, finna vi det emellertid högst förklarligt, ty frågan är verkligen så stött och blött, som någon fråga kan vara: den politiska retoriken har med avseende på den förbrukat alla fraser och alla sakskaäl. Väl vore emellertid, om de som ämna stå upp och vittna och tala hänfulla och ringaktande ord om

J denna tid av yttre och inre oro känna vi, Sveriges rösträttsintresserade kvinnor, ett starkt behov att stå solidariska med våra män, fäder, söner och bröder för att värna om vårt fosterlands yttre säkerhet och inre utveckling, och det har varit förödmjukande och bittert att icke ha fått göra detta under fullt medborgarsvar.

Under trycket av samma oro ha allt flera länder i Europa och Amerika antingen redan upptagit kvinnorna bland fullmyndiga medborgare eller förbereda denna reforms genomförande.

Vi äro Sveriges regering djupt tacksamma för den kungliga propositionen om politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor, som den i dagarna framlagt. Avgörandet ligger nu hos svenska riksdagen, och vi hoppas och vänta, att båda kamrarna måtte inse, att kvinnorna i vårt land icke mindre än kvinnor i andra länder äro mogna för medborgarrätten och att vidare dröjsmål endast länder till skada för svenskt statsliv ävensom för svenska kvinnor.

Vi yrka därför att 1918 års riksdag fattar beslut om politisk rösträtt och valbarhet åt Sveriges kvinnor.

Resolution antagen vid kvinnornas opinionsmöten mars 1918.

kvinnors bristande politiska intresse, inte bara toge fram erfarenheter från en trång och begränsad egen sällskaps- och umgängeskrets, som de för övrigt därigenom helt ogrannlaga exponera på samma gång som sig själva, utan gjorde sig besvär att genom källor, som säkert ej äro svåra att finna, söka få en inblick i kvinnors samhällsreligiösa insatser inom det religiösa och sedliga livet, på näringslivets områden inom fattigvård, barnavård etc.

Men ute i landet sitta rösträttskvinnorna och avvakta med oro och spänning sin frågas öde. Under alla dessa år hava de hållit sina lampor brinnande och hava arbetat med oförtrutna krafter i rösträttens tjänst, antingen det gällt att göra propaganda och sprida upplysning över vårt vidsträckt land eller att leda arbetet i en liten avsidens belägen skogsbygd. De sitta nu och avvakta med otålighet att få de krafter, som förbrukas i rösträttsorganisationens tjänst, frigjorda för samhällsgagnligt arbete.

Ny landvinning.

Ny förening har bildats i Kosta den 25 februari efter föredrag av fröken Tilly Borg. 26 medlemmar antecknade sig. Till ordförande valdes fru Sara Johansson.

När kvinnorösträtten blev lag i England.

Den 6 februari 1918 är en stor dag i den engelska rösträttsrörelsens historia. Då erhöoll nämligen det s. k. folkrepresentationsförslaget, även innefattande rösträtt åt kvinnorna, kunglig sanktion, varigenom 6 millioner engelska kvinnor nu erhållit fulla medborgerliga rättigheter.

In i det sista rådde stor spänning och ovisshet om utgången, beroende på hur underhuset skulle ställa sig till överhusets tilläggsförslag om införande även av proportionella val. Regeringen hade gått med på denna kompromiss, men när förslaget framställdes i underhuset, reste sig mr Austen Chamberlain och höll ett våldsamt och lidelsefullt tal mot detsamma. I de kraftigaste ordalag förkastade han lordernas tilltag och utfor mot det proportionella valsättet av moraliska, historiska och samvetskskaäl, och använde mot det i grunden oskyldiga förslaget hela sin vältalighets och häftighets tunga vapen. Han värdjade direkt och på det mest hänsynslösa sätt till partiet i underhuset, uppmanade dess medlemmar att icke giva efter för lordernas sökte på allt sätt att i sista stund störta förslaget. Från många håll hördes instämmanden, och om han lyckats få underhuset med sig, hade förslaget undergång varit besegrad. Regeringen stod emellertid fast, och

mr Bonar Law förklarade å dess vägnar, att den skulle använda hela sitt inflytande för att göra slut på konflikten och rädda förslaget. Dessutom fick mr Chamberlain en kraftig och väl förtjänt tillrättvisning av såväl mr Balfour som mr Asquith. Utgången blev också att underhuset med 224 röster mot 119 antog överhusets tilläggsförslag om proportionella val.

Förslaget gick därefter tillbaka till överhuset — under nio månader hade dess vandring genom olika stadier i den parlamentariska proceduren varat, och under femtio hela dagar hade det debatterats i underhuset för att först i sitt sista skede mötas av partiförblindelse och verkligt misshumör. Dess framgång var emellertid redan given, och de rösträttskvinnor, som följde förslaget tillbaka till överhuset, hyste ingen oro i fråga om den kungliga sanktionen. Underhusets talman, åtföljd av en härold och husets medlemmar, trädde in, och en proklamation upplästes, genom vilken hans majestät uppdrog åt lordkanslern att åt vissa parlamentsakter giva kunglig sanktion. En lång rad av akter lästes upp — det tycktes som skulle rösträttsförslaget aldrig komma — så ljöd det allra sist: "lagen om folkrepresentationen — le roi le veult." Och så hade kvinnorösträtten blivit lag, och redan vid nästa allmänna val träder den i kraft.

Den ökning av valmanskaeren, som nu skett, är större än vid någon föregående utvidgning av rösträtten. 1832 tillkom en halv million nya väljare, 1867 en million, 1884 två millioner, men 1918 ej mindre än åtta millioner, varav sex utgöras av kvinnor.

Mrs Fawcett uttrycker i Common Cause sin glädje över att kvinnorna kunnat uppnå detta resultat utan rösträtt och utan partipolitik. "Vi ha icke värdjat till partilideiserna", säger hon, "utan till alla partierna sunda förnuft, till erfarenhetens lärdomar, till de frihetens och självstyrelsens principer, på vilka vårt nationella liv är grundat. Alla andra rösträttsförslag ha antagits först efter häftiga partistrider, som splittrat landet i stridande grupper, fulla av hat och misstänksamhet mot varandra. Vår lag, som vi äro stolta att kalla den, har drivits igenom med alla partiernas goda vilja och kraftiga samverkan. I underhuset understöddes den av samtliga ledarna för de stora politiska partierna. Det har aldrig förekommit något dylikt förut, och vi få kanske anse det som ett lyckligt förbud till den nya anda, som kvinnorna måhända skola kunna ingjuta i politiken."

Mrs Fawcett säger också att hennes känslor endast kunna uttryckas genom

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktör: GUBLI HERTZMAN-ERICSON.

Redaktion och Exp.: 6 Karduanmakaregatan II

Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3-1/4.

Expeditionen öppen vardagar kl. 1-4.

Rikstel. 8600. Allm. tel. 147 29.

Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1918 Kr. 2:50.

Lösnnummer 15 öre.

För utlandet sker prenumerations antingen genom posten eller genom insändande av kr. 3:25 i postanvisning till tidningens exped.

Annonserpris: 10 öre per mm. å sista sidan, 15 öre å de övriga. Vid längre tids annonsering rabatt.

RÖSTRÄTTSBYRÅN

6 Karduanmakaregatan II, Stockholm

Allm. tel. 147 29. Rikstel. 8600.

Öppen vardagar kl. 1-1/2 e. m.

L. K. P. R:s sekreterare träffas personligen kl. 1-3 e. m.

Hur Förenta staternas kvinnor arbeta för sin rösträtt.

I det sist hitkomna numret av Jus Suffragii redogör Mrs Ida Husted Harper för den stora framgång, som vunnits av de amerikanska rösträttskvinnorna genom att representanternas hus i Förenta staternas kongress antagit det s. k. federal suffrage amendment, ett tilläggförslag till konstitutionen, varigenom alla staternas kvinnor på en gång skulle erhålla politisk rösträtt. För att tråda i kraft måste emellertid förslaget antagas även av senaten samt av de lagstiftande församlingarna i minst 2/3 av samtliga unionens stater.

Debatten i representanthuset ägde rum den 10 januari, och till densamma hade inbjudits Mrs Chapman Catt, d:r Anna Shaw och andra framstående rösträttskvinnor, för vilka plats beretts på själva talmansbänken. Första talare var miss Jeannette Rankin, kongressens första och hittills enda kvinnliga ledamot. Spänningen under debatten var oerhörd, då oppositionen var mycket stark, särskilt från sydstaterna, vilkas medlemmar, som aldrig försonat sig med att negrerna erhållit rösträtt, voro fast beslutna att åtminstone negerkvinnorna icke skulle erhålla denna rätt. Till stor del tack vare ett uttalande av president Wilson till förmån för kvinnorösträtten segrade emellertid dess anhängare. När talannen tillkallades på följande dag — 274 ja, 136 nej — åsidosattes alla vanliga regler och såväl kongressledamöterna som åhörarna på läktarna reste sig under bifallsrop och viftningar.

Ett oerhördt arbete från kvinnornas sida har föregått. Mrs Catt har slagit sig ned i Washington och vill ej för en enda dag lämna denna stad, i händelse senaten tidigt skulle taga frågan under behandling. För bearbetande av kongressledamöterna har redan under hösten tillsatts en kommitté, bestående av 250 energiska, välunderrättade, inflytelserika kvinnor från de olika staterna, vilka med användande av alla medel, som kunna komma ifråga, skola söka förmå kongressens medlemmar att rösta för förslaget. 30 eller 40 av dessa kvinnor vistas ständigt i Washington för att vara i ständig kontakt med kongressen och kunna ta hand om ombuden

orden i Davids 126 psalm. (Herren har gjort stora ting med oss; däröver äro vi glada.) "Genom alla de femtio årens kamp", tillägger hon, "har jag obetingat och förtröstansfullt trott på segern, men då den nu vunnits, kan jag knappast fatta, att det är sant."

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33

n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- o. utländska nyheter

i alla slags

DAMKAPPOR, DRÄKTER & KJOLAR

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningsavdelning.

Vid uppvisande av medlemskort i F. K. P. R. lämnas 5 % rabatt.

Varför kvinnlig rösträtt just nu?

Under denna rubrik utvecklar Ellen Key i Vecko-Journalen skälen varför det just nu är den rätta tidpunkten att lösa de svenska kvinnornas rösträttsfråga.

Hon yttrar därvid bl. a.: Bland de många bindande bevisen i regeringens motivering finner man även det, att i alla land uppgiften väntar: att efter kriget bereda förutsättningar för en allmän och varaktig fred och att kvinnorna i alla land genom sina lidanden och arbeten under kriget förvärvat rätten att bli medbestämmande just vid danandet av dessa förutsättningar. Detta skäl synes mig vara det allra mest vägande för att kvinnornas rösträtt ofördröjligen bör bifallas.

Vad jag här särskilt vill betona är, att denna skede i världshistorien gjort kvinnorna mer än någonsin beredda att inträda såsom ansvariga maktägare i sitt lands politik. Världskriget har på några år skapat förutsättningar, dem under vanliga förhållanden årtionden icke kunnat framkalla. Även de mest tanklösa kvinnor ha stått inför erfarenheter, som givit dem någon inblick i världssammanhanget, i medborgarplikterna, i krigets väsen och i fredens villkor. De skola aldrig kunna inträda i det politiska livet under en, i psykologiskt avseende, mer gynnsam tid. De ha blivit medvetna om sin egen tidigare brist på insikt och ansvar. De känna såsom aldrig förr livets allvar. Även de mest själviska ha fått en aning om solidariteten klasserna och folken emellan. Världskriget har gått varje hem så nära, att ingen kunnat undgå att känna ett visst politiskt intresse, att vakna till en viss eftertanke i fråga om det rätta och orätta inom världsförloppet.

Redan detta borde bli ett avgörande skäl för dem, som motsätta sig kvinnans rösträtt på grund av de faror för fäderneslandet, som den kunde medföra. Då man ju även från högern erkänt att kvinnans fulla medborgarrätt endast är en tidsfråga, borde man vara angelägen att icke låta den inträda under ett skede, då man kan förutse att denna rätt tillfaller ett mindre allvar-

från sina respektive stater. Om någon förblir oberörd av kvinnornas argument, utsättes han för påverkan av inflytelserika män från hans egen stat, andra kongressledamöter eller statsambetsmän i framskjuten ställning, och intet medel lämnas oförsökt. För sin del har Mrs Husted Harper åtagit sig tidningsredaktörerna i landet och har under det gångna året stått i förbindelse med tvåtusen sådana — ett bevis på den energi och den uthållighet de amerikanska rösträttskvinnorna lägga i dagen vid arbetet för sin saks framgång.

ligt och ansvarsmedvetet kvinnosläkte än det nu levande.

Rösträttsrörelsen har i vårt land danat en skara kvinnor, som redan äga så stora politiska insikter, så stark nationell ansvarskänsla, så genombildat socialt medvetande att de kunna bli ypperliga ledarinnor för de övriga kvinnorna vid inträdet i det offentliga livet. Om rösträtten dröjer, tills detta släktled gått undan, då kan man ej vänta samma anda hos dem, vilka den rätt tillfaller, för vilken denna generation burit alla arbetets mödor. Det blir kanske endast politisk konjunktur, som längre fram medför kvinnans medborgarrätt, och denna får då icke den upplytande verkan som en moralisk seger, vunnin av starka hjärtan och med andliga vapen medför. Men framför allt komma kvinnorna då icke in i det politiska livet med den kraftsumma, som dessa kämpande skaror äga. Det ligger en väldig, fostrande makt i striden för en idé. Det släkte, som röjer och odlar, är ett annat än det, som endast skördar. Den heliga hänförelsen, den sega vilja, som betecknat föregångarna, kan man ej vänta hos efterföljarna. Det vore därför mycket olyckligt om det släktled av kvinnor, vilkas andliga muskler blivit stärkta genom röjarmödan, icke skulle bli det första att inträda i vårt lands politiska liv. Detta skulle då ej erhålla den insats, som på ett väsentligt sätt bleve människens olik. Det ligger i den mänskliga naturen att ett senare släktled, för vilket en rätt är självklar och oomstridd, icke känner samma glödande iver att visa sig rätten värdig som det, vilket under motstånd och mödor vunnit den. När rösträtten blivit vana, kommer kvinnan att bruka den alldeles såsom mannen: stundom utmärkt, oftare medelmåttigt, ej sällan illa. Som männen komma kvinnorna att låta sig bestämmas av partisynpunkter och nöja sig med "oundvikliga" kompromisser. Men ännu, hoppas jag, ha kvinnorna så mycket kvar av stridens glöd och glans att deras samveten kunna skygga inför en dylik partisynpunkt, eller en tarvlig kompromiss; att de ha mod att förlyfta sig på en stor uppgift och lida nederlag för troheten mot en hög idé.

De socialdemokratiska kvinnornas dag.

Stockholms södra kvinnoklubb högtidlighöll den 3 mars den internationella kvinnodagen med föredrag av redaktör P. Albin Hansson och fru Ruth Gustafsson. Redaktör Hansson talade om Situationen just nu och redogjorde bl. a. för propositionen om rösträtt för kvinnor. Fru Gustafsson talade om Kvinnornas ställning till arbetarörelsen och kom i detta sammanhang in på rösträttsfrågan, varvid hon påpekade de stora sociala frågor som speciellt arbetarekvinnorna ha att bevaka och som de hoppas bli i tillfälle att inverka på.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hofleverantör

Rikst. 429 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Prover t. landsorten sändas gratis o. franco.

Elegant

kemiskt tvättad och prässad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till

Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A. B. GÖTEBORG

Från Vättern till Östersjön.

När jag efter nyss avslutad föredragsturné i Jönköpings och Kalmar län genomgår de många intryck denna färd har efterlämnat, är dock det mest glädjande att minnas, hur förändrad stämningen tycks ha blivit under senare tider i fråga om kvinnornas rösträttskrav. I nästan alla de förreningar jag besökt har det konstaterats, hur motståndet nu blivit mycket mindre aggressivt, hur man inte längre drar fram alla de förlegade skäl emot vår fråga, som ännu för några år sedan voro så populära. Nu börjar man i stället resignerat förstå, att kvinnorösträtten måste gå segrande fram i världen, och diskuterar man frågan, så gäller det numera huvudsakligen tidpunkten för dess fulla genomförande. Och överallt har det som anledning till denna sinnesförändring framhållits, att det varit kriget och därmed sammanhängande tidsförhållanden, som kraftigast medverkat. Visst råkar man ännu på mycken ligkiltighet, på motstånd från både mäns och kvinnors sida, — men det är dock inte längre som förr.

Min "missionsresa" började i Norrahammar och med ämnet Kvinnorna och framtiden, där jag sökte framhålla några av de viktigaste gifter vi kvinnor ha att verka för efter erhållen medborgarrätt. Det är alltid ett nöje att tala i Norrahammar, där man mötes av en intresserad och för kvinnosaken förstäelsefull publik. Och det är alltid en riktig upplevelse att åter sammanträffa med F. K. P. R:s duktiga ordförande i Norrahammar, hon är alltid lika entusiastisk, lika varmt besjälad av den ideella tron på rösträtten, som hon varit från den dag hon anslöt sig till rörelsen. Efter denna angenäma början ställdes färden till Vetlanda och Sävsjö i Jönköpings län, därifrån vidare till Nybro, Kalmar, Oskarshamn, Vimmerby och Hultsfred. På den senare platsen var det Vita Bandet, som stod som anordnare av föredraget, då ingen F. K. P. R. finnes där ännu. På nästan alla platser hade föredraget samlat en talrik och till synes intresserad åhörarskara, där kvinnorna helt naturligt utgjorde majoriteten, men där även åtskilliga män genom sin närvaro visade sig ha intresse för de aktuella kvinnosynpunkterna.

Från Hultsfred gick så färden åter till Huskvarna, där jag fick tillfälle tala inför en mycket välbekant och vänlig publik. Näst dag senare besöktes Jönköping, därefter Eksjö och så Tranås, som utgjorde avslutningen på denna turné.

Då jag nu ser tillbaka på den avslutade färden, får jag igenom mina intryck från de olika platserna känna mig en stor tacksamhet över att ytterligare ha lärt känna så många dugliga, modiga och arbetsamma kvinnor, som var på sin plats kämpar för idéerna, för kvinnornas rättfärdighetskrav. Och då de säkerligen alla äro denna tidnings läsare ber jag tillsist få begagna tillfället att uttala ett varmt tack för all den personliga älskvärdhet och vänlighet de visade föreläsaren.

G. P.—G.

Röstning med fullmakt för äkta makar.

I anslutning till propositionen om rösträtt och valbarhet för kvinnor föreslår hr Ljunggren i Stockholm (L), i en i Första kammaren väckt motion med 12 instämmanden sådan ändring i par. 24 R. O. att vid val av ledamöter i Andra kammaren rösträtt på grund av fullmakt må utövas av röstberättigad gift man för hans hustru och av röstberättigad hustru för hennes man.

Den kungl. propositionen om rösträtt och valbarhet för Sveriges kvinnor.

I förra numret av Rösträtt för Kvinnor redogjordes i korthet för innehållet av den kungliga proposition om politisk rösträtt och valbarhet för Sveriges kvinnor, som 27 februari d. å. inlämnades till riksdagen. K. M:t framlägger därvid till riksdagens prövning följande förslag till ändrad lydelse av §§ 9, 16, 19 och 21 i riksdagsordningen:

§ 9.

Till ledamöter i Första kammaren kunna endast väljas män och kvinnor, som uppnått trettiofem års ålder samt äga och minst tre år näst före valet ägt fastighet till taxeringsvärde, ej understigande femtiotusen riksdaler, eller ock till staten skatta samt under tid, som nyss är sagd, skattat för minst tretusen riksdaler årlig inkomst. Kommer riksdagsman, efter det han valt blivit, i den ställning, att han ej längre skulle varit valbar till ledamot i kammaren, frånträder han sin befattning.

§ 16.

Valrätt tillkommer en var välfredad svensk man från och med kalenderåret näst efter det, varunder han uppnått tjugufyra års ålder, dock ej

a) den som står under förmynderskap eller är i konkurstillstånd;

b) den som häftar för understöd, vilket under löpande eller sistförflutna kalenderåret av fattigvårdssamhälle tilldelats honom själv, hans hustru eller minderåriga barn;

c) den som icke erlagt de honom påförda utskyld till stat och kommun, vilka förfallit till betalning under de tre sistförflutna kalenderåren;

d) värnpliktig, som icke fullgjort de honom till och med utgången av sistförflutna kalenderåret åliggande värnpliktsövningar.

Under samma betingelser tillkommer valrätt jämväl kvinna, dock att gift kvinna, som icke vunnit boskillnad eller hemskillnad, ej äger valrätt, därest hennes man är från valrätt utesluten på den grund att han är i konkurstillstånd eller att han icke erlagt honom påförda utskyld.

Till efterrättelse vid val skall finnas röstlängd; och skall, på sätt i vallagen finnes närmare bestämt, valrätten grundas på förhållandena vid tiden för röstlängdens tillkomst, ändå att förändring före valet inträffar.

§ 19.

Till ledamöter i Andra kammaren kunna endast utses män och kvinnor, som äga valrätt inom valkretsen, eller, där fråga är om stad, bestående av flera valkretsar, inom någon av dessa.

§ 21.

Riksdagsman, som för Andra kammaren vald blivit, må ej denna befattning sig undandraga, med mindre han företer giltiga skäl för avsägelse. Som sådana anses:

1) de hinder allmänna lagen upptager såsom laga förfall;

2) ålder över 60 år;

3) att den valde tillförne såsom riksdagsman bevisat tre lagtima riksdagar.

Kvinna är berättigad att avsäga sig riksdagsmannaupdrag, även om icke något av nu nämnda skäl är för handen.

Avsägelse av riksdagsmannaupdrag, evad den göres vid valtillfälle eller efteråt, mellan riksdagar, prövas av Konungens befallningshavande.

Departementschefen hänvisar först till 1912 års kungliga proposition och de allmänna grunder, som där framförts, samt påminner om de olika partimotioner i frågan som såväl 1914 som 1917 väckts dels av det liberala dels av det socialdemokratiska partiet. Såväl 1912 års kungliga proposition som 1914 års liberala motioner tillstyrktes av konstitutionsutskottet, varemot 1917 samtliga motioner av utskottet avstyrktes. I kamrarna ha såväl 1912 års

proposition som 1914 och 1917 års liberala motioner antagits av Andra kammaren men avslagits av Första.

Den kvinnliga rösträttens landvinningar utanför Sverige ha vederbörligen uppmärksamats, varvid naturligtvis först och främst avseende fäst vid de länder där den på senare tid genomförts. Därvid redogöres utförligt för rösträttsbestämmelserna med avseende på kvinnorna i Norge, Danmark, Island, Finland, England, Holland, Förenta staterna, Canada och Australien, och erinras om det av ungerska regeringen hösten 1917 framlagda förslaget om politisk rösträtt och valbarhet jämväl för kvinnor. Samtliga upplysningar härutinnan torde vara för våra läsare bekanta.

Det framgår av denna redogörelse, säger departementschefen, att det är så långt ifrån att, såsom från vissa håll påståtts, sympatierna för kvinnans rösträtt äro i avtagande inom främmande länder, att tvärtom den kvinnliga rösträttsrörelsen aldrig haft sådana framgångar som under senaste tiden.

Krigets inverkan på rösträttsfrågan.

Särskilt hava de, som hämtat stöd för sitt motstånd mot kvinnornas rösträttskrav ur föreställningen om att kvinnan står och bör lämnas utanför det yttre statslivet och samhällsarbetet, fått grunden för sin ståndpunkt undanryckt genom händelserna under världskriget.

Det har sagts, att uteslutandet av kvinnor från rösträtt vore en konsekvens av att endast männen ägde skyldigheten att delta i landets försvar. Denna sats har alldeles förlorat betydelse efter vad som timat under krigsåren. Det moderna kriget har visat sig taga alla medborgares krafter i anspråk. Arbetet för folknärings tryckande, för tillverkning av krigsmateriel m. m. har fått en ofantligt mycket större utsträckning och vikt än tidigare varit fallet. I detta arbete hava kvinnor i jämbredd med männen, och i långt övertäglig mängd, tagit en verksam del. De mödor och lidanden, som kvinnorna i övrigt haft att underkasta sig i och för sitt lands försvar, kunna, om än av annan art, fullt jämföras med vad männen haft att utstå. Kvinnornas oumbärlighet i den för det folkliga försvaret nödiga samhällsverksamheten har ock i väsentlig mån bidragit till att i de krigförande länderna vinna anhängare av den kvinnliga rösträtten. Särskilt i England har detta förhållande obestriddligen medverkat till kvinnorösträttens genomförande. Politisk likställighet som grundval för full solidaritet mellan landets män och kvinnor har ansetts utgöra en gärd av rättvist vederlag för de kvinnliga samhällsmedlemmarnas arbete och offervilja.

Kriget har alltså visat, att ett samhälle, som vill samla alla sina krafter för utomordentliga ansträngningar i nödens stund, behöver kvinnorna med i arbete och ansvar. Kvinnornas intresse och ansvariga deltagande i samhällsarbetet framstå efter detta som givna förutsättning för en god försvarsberedskap. Å andra sidan äro kvinnorna, som erfarit krigets verkningar om möjligt än mera allvarsamt än männen, i särskild grad kallade att delta i den stora uppgift, som efter detta krig synes böra framstå såsom den viktigaste av alla: beredandet av förutsättningarna för en allmän och varaktig fred. Kvinnornas intresse av att få äga del i avgörandena om krig och fred har vuxit i sådan grad, att det omöjligen

längre kan försvaras att utesluta dem från deltagande i de statsangelägenheter, vilkas vårdande direkt eller indirekt inverka på dessa ett folks livsfrågor.

Utvecklingen i de krigförande länderna må tjäna oss till en lärdom, den där så mycket lättare bör kunna tillgodogöras, som vi själva förskonats från krigets största lidanden. Världskriget har dock i neutrala länder, jämväl i vårt land, haft tillräckligt ingripande verkningar för att lära oss inse värdet av alla goda krafter anspänning för att samfällt, under känslan av lika rätt och ansvarighet, utärda för män och kvinnor gemensamma svårigheter. Kvinnornas verksamhet har även i neutrala länder under krigsåren i allt större utsträckning tagits i anspråk utom hemmet såväl inom näringslivet som i det allmänna välfärdsarbetet. Deras berättigade intresse av att, i politisk likställighet med männen, delta i stiftandet av lagar, som angå deras ställning i samhället, har därmed ökat i styrka. Men samtidigt har det ofta nog hörda argumentet, att kvinnans uppgift såsom "fallande inom hemmets värld" icke tillåte hennes deltagande i det politiska livet, också i annat avseende förlorat varje rimlig mening. Till världskrigets mest olycksbringande verkningar hör otvivelaktigt, att tusenden förut relativt välställda hem upprivits eller utblottats och att många familjeband slitits. Nöd och bostadsbrist tilltaga, hittills vidtagna åtgärder för nödig vård av barn i den späda åldern befinnas otillräckliga, vanart och brottsliga anlag hos det uppväxande släktet ökas i oroväckande grad. Är det nu riktigt, att kvinnans högsta uppgift faller inom hemmet och familjelivet, synes det ock vara obestriddligt, att hennes naturliga anlag och intresse på detta område böra komma till sin rätt, då det gäller att med lagstiftningens hjälp söka råda bot på de växande missförhållandena i det inre samhällslivet. Även i de fall, där de nutida förhållandena betagit henne möjligheten att personligen utöva en kvinnas plikter i hemmet, synes henne icke böra förvägras att genom sin röst vid valurnan öva inflytande i de allmänna frågor, för vilka hon som kvinna har ett särskilt intresse.

Högerpartiets invändningar 1917.

I det utlåtande, som i anledning av motioner i frågan avgavs av konstitutionsutskottet vid 1917 års riksdag och som gick i avstyrkande riktning, anfördes nämligen såsom skäl varför åtminstone en del av majoriteten icke kunde biträda motionerna huvudsakligen, att frågan tarvade ytterligare övertäglig överväganden och utredningar i vissa avseenden, nämligen dels beträffande den omfattning, i vilken kvinnorna borde tillerkännas rösträtt, och dels beträffande vissa detaljbestämmelser.

I förra hänseendet framhölls, att det ingalunda vore givet, att kvinnorna borde tillerkännas rösträtt i samma omfattning som männen, och framkastades särskilt frågan, huruvida samma åldersgräns borde fastställas för män och för kvinnor. Det ifrågasattes sålunda, huruvida kvinnan med hänsyn till sin verksamhet lika fort som mannen tillägnade sig de politiska insikter och det intresse för hithörande frågor, som krävdes för rösträttens utövande. Men speciellt gjordes gällande, att en gemensam åldersgräns för män och kvinnor skulle giva kvinnorna en högst avsevärd övertäglighet inom väljarkåren, och påpekades härvid att enligt siffrorna vid folkräkningen den 31 de-

cember 1910 vid en åldersgräns av 24 år skulle på 1,000 män komma 1,131 kvinnor. Denna övertäglighet framträdde särskilt starkt i städerna: i Stockholm 1,421, i övriga städer 1,273 kvinnor på 1,000 män. Tillika erinrades om att i det förslag om införande av rösträtt för kvinnor, som framlagts i England, åldersgränsen satts väsentligt högre för kvinnor än för män. Ett förslag, som icke toge hänsyn till denna enligt utskottets mening fullt riktiga princip, vore redan på denna grund icke antagligt. Ävenledes ansågs böra statistiskt undersökas, huru kvinnorna inom de åldersgränser, som kunde ifrågakomma, fördelade sig med avseende å yrke, civilstånd m. m. inom olika administrativa områden, då kännedom härom vore av intresse för bedömning av frågan om verkningarna av rösträttens eventuella utsträckning på ena eller andra sättet.

Moderata kvinnors rösträttsförenings skrivelse.

I detta sammanhang torde jag för Eders Kungl. Maj:t få anmäla en av moderata kvinnors rösträttsförening ingiven skrivelse, vari föreningen hemställt om framläggande av förslag i ämnet på grundval av en åldersgräns, högre för kvinnor än för män och automatiskt sjunkande, tills den för männen bestämda åldersgränsen uppnåtts. Föreningen ansåge, att vissa kategorier av Sveriges kvinnor, innan de fulltaligt nådde sin rösträtt, behövde en övergångsperiod, under vilken de genom förvärvande av upplysning om statens och samhällets livsfrågor kunde bereda sig att öva det inflytande, som politisk rösträtt innebure. Åldersgränsen tänkte man sig bestämd till 33 år, från vilken den skulle år från år sänkas, tills den för männen fastställda åldersgränsen uppnåddes. Det anfördes, att av 1910 års folkräkning framginge, att antalet röstberättigade män vid 1911 års val uppgått till 1,066,200 samt att, om kvinnorna haft rösträtt och det beräknade antalet diskvalificerade kvinnor från dragits, 1,186,217 kvinnor skulle hava kunnat delta i valen, om åldersgränsen varit densamma för kvinnor som för män. Med en åldersgräns av 33 år skulle däremot endast 905,646 kvinnor vara röstberättigade. På 1,000 män skulle vid en ålder av 24 år sålunda ha kommit 1,113 röstberättigade kvinnor, men ett antal av endast 849 vid en åldersgräns av 33 år. Vid 27-åringarnas avslutning skulle, enligt de gjorda beräkningarna, män och kvinnor stå ungefär jämnt i antal.

Departementschefens motskäl.

De skäl, som sålunda anförts för att tilldela kvinnorna rösträtt allenast i inskränkta omfattning än männen, synes mig icke övertygande. Redan den föreslagna gemensamma åldersgränsen 24 år är i och för sig tämligen hög. Att i genomsnitt taget kvinnorna skulle i förhållande till männen vara

PHOSPHO-ENERGON-PILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE
"Vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet."
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

De föreningar

som rekvirerat rösträttspjäsen "Mobilisering" och ej återlämnat densamma, torde godhetsfullt återsända den till Fru Malla Grönlund, Söderköping.

senare utvecklade i de hänseenden, som för bedömande av deras politiska mogenhet äga betydelse, är ett påstående, vars riktighet torde vara svårt att visa; och att på denna grund sätta åldersgränsen för kvinnorna högre än 24 år synes alltså icke vara befogat. Vad angår kvinnornas övertalighet såsom skäl att nedsätta åldersgränsen för dem, kan jag i fråga om farhågorna för oförmanliga verkningar av denna övertalighet hänvisa till det bemötande av dessa farhågor, som gjorts i omförmälda såsom bilaga vid detta protokoll fogade motion av år 1914. Understrykas må, att det ju icke är fråga om att till deltagande i det politiska livet släppa fram någon avskild samhällsklass med särskilda intressen och åskådningar. De nya valmännen komma från olika samhällsklasser och från olika meningsgrupper. Erfarenheterna från utlandet giva ej anledning antaga annat, än att kvinnorna såsom röstberättigade skola fördela sig på de olika politiska partierna på huvudsakligen samma sätt som männen. Att ett nedbringande av de röstberättigade kvinnornas antal med åtskilliga procent skulle medföra några påtagliga fördelar finnes därför icke skäl att förmoda. Jag anser alltså icke motiverat att i förslaget införa stadgande, ens med temporär giltighet, om en dylik högre åldersgräns för kvinnorna. Det förut berörda skäl, som närmast torde hava föranlett bestämmande i det engelska rösträttsförslaget av en högre åldersgräns för kvinnorna, nämligen den genom kriget förorsakade tillfälliga minskningen av den manliga befolkningens numerär, föreligger ju icke för vårt lands del.

Fullmaktsröstning för äkta makar.

Redan i 1912 års kungliga proposition upptogs till behandling frågan om önskvärdheten att på något sätt avlägsna de avsevärda svårigheter, som kunna möta med hänsyn till den samtidiga utövningen av makars valrätt. Särskilt skulle i många fall möta den största svårighet för hustrun att, vid samma tid som mannen, avlägsna sig från hemmet och lämna vården av hushåll och barn för att utöva sin valrätt. Den härmed förenade olägenheten skulle väl företrädesvis yppa sig på landsbygden och inom sådana stadsområden, där avståndet till platsen för valförrättningen kunde nödvändiggöra särskild resa, men samma förhållande torde jämväl i övrigt, om än i ringare grad, kunna göra sig gällande och faktiskt hindra äkta makar att båda begagna sin rösträtt. Den utväg till undanröjande av nu berörda olägenhet, som närmast erbjöde sig, vore att medgiva rätt för makar att, där båda vore röstberättigade, på grund av fullmakt utöva rösträtt för varandra.

Den 1912 framlagda propositionen innehöll emellertid intet positivt förslag i denna riktning, vilket däremot var fallet med såväl 1914 som 1917 års partimotioner. Redan år 1913 anförtroddes av Kungl. Maj:t åt professorn vid Lunds universitet I. A. Ernberg att utreda frågan om beredande av möjlighet för vissa kategorier av medborgare att ehuru frånvarande dock utöva sin rösträtt vid politiska val.

Professor Ernberg har nu meddelat, att hans arbete framskridit så långt, att det kan beräknas slutfört inom den närmaste tiden. Man kan alltså med tillförsikt förvänta att, sedan professor Ernbergs betänkande underkastats fortsatt behandling, förslag i ämnet skall kunna föreläggas riksdagen under innevarande valperiod.

Söders "English School"

Engelska lektioner och översättningar.
Erstagatan 26. Allm. Tel. Söder 36035.
Annie I. Scott.

Rösträtt 1918.

Ett möte inför avgörandet.

För att giva ett uttryck åt kvinnornas önskan och förhoppning om att den k. propositionen om rösträtt för kvinnor måtte antagas av 1918 års riksdag hade Stockholms F. K. P. R. den 8 mars anordnat ett möte å K. F. U. M:s stora sal.

Mötet, som var fulltaligt besökt, öppnades av föreningens ordförande, dr Gulli Petrini, med några ord om att kvinnorna nu mer än någonsin önska få sin fråga löst.

Ordet överlämnades därefter åt friherrinnan Ebba Palmstierna, som började med att framhålla att i en tid som vår, då händelserna i världen snabbt avlösa varandra, det nästan är med en känsla av ironi vi stanna inför vår rösträttsfråga. Det verkar onekligen rosigande med en fråga, som för 34 år sedan framlades första gången och som i 16 år oavbrutet varit aktuell. Då i år en k. proposition för andra gången framlagts, har den av kvinnorna mottagits med känslan av att frågan nu verkligen måste lösas. Vi ha nu ej längre den segervisshet, som grep oss förra våren, men vi vilja dock ej tro att högern alltfjämt skall visa sig sakna sinne för tidens krav.

Talarinnan gav därefter en kort översikt över den svenska rösträttsrörelsens historia och övergick sedan till en jämförelse mellan de båda kungliga propositionerna av 1912 och 1918, vilkas resp. motiveringar bära vittne om de olika tider, under vilka de sett dagen. 1912 års proposition tar förnämligast hänsyn till de kommunala valen och har dessutom rönt inflytande av de utredningar angående kvinnorösträtten, som verkställdes av hrr Reuterskiöld och Widell. Man har lagt personlighetsprincipen till grund för rösträtten, och propositionen ger ett starkt intryck av kvinnornas väntade insats i samhällsarbetet. 1918 års proposition är ett uttryck för den tid vi nu genomgå. Den framhåller hur den nuvarande tiden tar alla medborgares krafter i anspråk och hur såväl i neutrala som krigförande länder kvinnor tagit verksam del i det allmänna. Det har visat sig att kvinnornas rösträtt hör såväl till en god försvarsberedskap som ännu mera till beredskapen för en varaktig fred.

Talarinnan slutade med att omnämna de senaste rösträttssegrarna i England och Amerika och framhöll hur bitert det känns för oss svenska kvinnor att stå efterblivna. Nu vilja vi emellertid ej längre vänta, nu vilja vi att frågan blir löst och att vi få ägna våra krafter åt annat, som väntar på oss. Vi vilja ha medbestämmanderätt i vårt land, och vi vilja ha den i år.

Efter friherrinnan Palmstiernas med

Slutkläm.

Överallt i den kultiverade världen tränger kvinnornas rösträttsfråga sig oemotståndligt fram, stödd som den är på rättvisa och hänsyn till gagnet för det allmänna. Kvinnorna i vårt land äro icke mindre än kvinnorna i andra länder mogna att utöva rösträtten. Det synes därför icke vara förenligt med rättvis och klok politik att fortfarande undanskjuta deras krav.

Jag får under åberopande av det sagda tillstyrka Eders Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga förslag i ämnet, som jag låtit inom justitiedepartementet upprätta och vilket såsom nämnts är byggt på samma huvudgrunder som det år 1912 framlagda.

Riks 25 50

Allm. 62 96

La fleupiste
Kgl. Hofblomsterhandel

Malmtorgsgatan 6, Stockholm

Fredskronan.

Vad det ordet innebär veta väl de flesta, som läsa denna tidning, men mången som givit sitt namn och sin krona med ett oavvisligt behov att på något sätt vara med, att göra något för fredens stora och heliga sak, undrar nog hur stor tillslutningen blivit bland Sveriges kvinnor, dessa kvinnor, som ännu för sig själva, de sina och sitt land få uppleva fredens välsignelse. Välsignelse kan i dessa tider låta som en paradox, men efter ett ögonblicks jämförelse med de arma, som leva direkt under krigets förbannelse måste alla erkänna sanningen därunder.

De listor, som hittills ha inkommit, visa att bortåt 7,000 svenska kvinnor givit sina namn, sitt intresse och sin anslutning till kvinnornas arbete för en varaktig fred. Siffran är i sanning både betydande och glädjande, men egentligen borde ingen enda fattas i kvinnornas fredskedja för att göra den stark och effektiv. Listor finnas fortfarande att få hos fröken M. Widegren, Sibyllegatan 59, Stockholm. Med stor energi, möda och omtanke har fröken

livligt bifall mottagna föredrag talade teol. och fil. kand. Emilia Fogelklou över ämnet Icke i trötthetens tecken.

Talarinnan började med att framhålla, att det är en kritisk tid för en idé, när den framlagts många gånger och inga nya synpunkter längre finnas. Då kommer tröttheten, pessimismen och världströttheten. När en värld ligger i spillror, finns det dock ett annat alternativ än att i trötthet draga sig undan i ensamheten, och det är att med alltfjämt brinnande tro gå ut i den grusade världen och trots allt arbeta på att bygga upp igen — röja upp dag efter dag, tills det en dag går att börja med bygget. Det är detta, som nu är historiens krav på oss kvinnor. Ett tecken härpå skall vår medborgarrätt vara, vilken vi vilja ha ej för nöjes, utan för hårt arbetes skull. Den skall lära oss att bära ansvaret, skall nödgå oss till den allmänna, som nu så sorgligt brister hos vårt folk.

Det har framställts som en begränsning hos oss kvinnor att vi ej kunna skilja på sak och person. Tänk om detta i stället skulle bli en styrka i vårt politiska arbete, att vi ej nöja oss med programpunkter utan vilja ha mänskliga, personliga verkligheter. Med det enda kravet skulle kvinnornas politiska insats bli oerhörd. Utan det skulle den bli ingen, utan då skulle rösträtten endast medföra en ökning av förutvarande faktorer.

Om vi alltid hålla det personliga och moraliska kravet levande, slutade talarinnan, skola vi kunna föra in nytt innehåll i statslivet, men detta får ej ske i trötthetens tecken. Dock orkar man stundom för det vardandes skull vad man ej orkar för det som är.

Även detta föredrag mottogs med starkt bifall, varefter mötet enhälligt antog den resolution, som återfinnes å första sidan av denna tidning.

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR
STOCKHOLM
1 Barnhusgatan 1
(hörnet av Drottninggatan)
Stort lager af fina och enkla
MÖBLER
i ek, mahogny, valnöt samt andra
träslag äfven målade, till billigaste priser.
Allm. Tel. 11410 Riks Tel. 6505

Widegren skött ordnandet och expedieringen av alla dessa många listor samt dessutom upprättat en kortkatalog å fredsintresserade kvinnor på skilda orter i landet för att vid förekommande behov taga deras intresse i anspråk.

Tanken på fredskronan kommer från Australien, där den tog form i ett av australiska sektionen av I. C. W. P. P. utsänt upprop, som vann storartad genklang. Tanken gick vidare i världen, slog rot i Danmark, vars sektion låtit den växa i en väl organiserad form, som givit ett präktigt och glädjande resultat. Från Danmark kom den över till Sverige och hoppet är nu att den må spridas till alla de länder, där I. C. W. P. P. har sektioner, så att jorden må omspinnas med en kvinnornas fredskedja, så stark att ingen krigsgalenskap, hur väl maskerad den än må vara, någonsin kan bli glödande nog att spränga en sådan kedja.

Mer än någonsin beror det just nu på hur kvinnorna uppfatta sin kvinnliga särställning och sina kvinnliga privilegier, dem att utan att bli missförstådda kunna ge omedelbara, varma och starka uttryck åt sin fredsvilja. Dock alltid med den tanken att det ej är nog med nya yttre förhållanden, det är människans ande som måste omvandlas och vilka äro här närmast att lägga handen vid plögen? Jo, kvinnorna.

E. W. P.

Instämmanden i L. K. P. R:s resolution för att stödja den kungl. propositionen om rösträtt och valbarhet för Sveriges kvinnor ha ingått från 173 F. K. P. R.

Tyvärr äro vi denna gång icke i stånd att lämna det referat över barnavårdsrådet i Stockholm, som förelegat i manuskript, emedan detta förkommit i en postförsändelse, som avgått från tidningen till tryckeriet.

Kvinnor i barnavårdsnämnd.

Till ledamöter i barnavårdsnämnden äro invalda: för *Motala stad*: fru Augusta Lundberg och fröken Erika Häckner samt för *Motala socken*: fru Signe Thörnqvist och fru Anna Ström, samtliga medlemmar av F. K. P. R.

Samhällets barnavård.

Den förut av Första kammaren bifallna motionen av hr von Koch om utredning angående en centraliserad organisation av barnavården i riket har även av Andra kammaren bifallits utan debatt.

**Glöm ej
kvartalsprenumerationen!**